

เทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคตะวันออก

ประวัติและสถานการณ์การผลิตปาล์มน้ำมัน

ปาล์มน้ำมัน (*Elaeis guineensis* Jacq.) มีถิ่นกำเนิดอยู่ในทวีปแอฟริกาตะวันตก ชาวโปรตุเกสได้นำเข้ามาปลูกในทวีปเอเชียเมื่อปี พ.ศ.2391 ที่ประเทศอินโดนีเซีย และเริ่มนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ.2472 ที่สถานีทดลองยางคองหงส์ จังหวัดสงขลา และสถานีกสิกรรมพลู จังหวัดจันทบุรี โดยปลูกเป็นปาล์มประดับ จากนั้นจึงเริ่มมีการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันเป็นการค้าครั้งแรกในปี พ.ศ.2511 โดยนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ ที่จังหวัดสตูล โดยมีพื้นที่ปลูกเพียงประมาณ 20,000 ไร่ และโครงการบริษัทอุตสาหกรรมน้ำมันและสวนปาล์มจำกัด (สวนเจียร วานิช) ที่จังหวัดกระบี่ ประมาณ 20,000 ไร่ จากนั้นจึงมีการขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้น แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2472-2525 เป็นระยะของการเริ่มต้น มีการขยายพื้นที่ปลูกค่อนข้างช้า ส่วนระยะที่สอง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2525-2545 เป็นระยะที่มีการขยายพื้นที่ปลูกอย่างรวดเร็ว โดยเฉลี่ยประมาณ 50,000-100,000 ไร่/ปี (ชาย และ สุรจิตติ, 2548) เนื่องจากเป็นพืชที่มีศักยภาพในการให้ผลผลิตน้ำมันต่อหน่วยพื้นที่สูงกว่าพืชน้ำมันทุกชนิด และสามารถนำมาแปรรูปเป็นทั้งผลิตภัณฑ์อาหารและไม่ใช่อาหารได้ (ธีระ และ คณะ, 2546)

ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันมากเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย พื้นที่ปลูกร้อยละ 86 อยู่ในภาคใต้ รองลงมาคือ ภาคกลาง (รวมภาคตะวันออก) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 11.2 และ 0.5 ตามลำดับ โดยในปี 2556 ประเทศไทยมีพื้นที่ให้ผลผลิตแล้วทั้งสิ้น 4.09 ล้านไร่ ได้ผลผลิตรวม 12.02 ล้านตัน คิดเป็น 2,936 กิโลกรัม/เนื้อที่ให้ผลผลิต (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556 : ออนไลน์) ซึ่งใน 7 จังหวัดภาคตะวันออกมีพื้นที่ให้ผลผลิตทั้งหมด 32,598 ไร่ ได้ผลผลิตรวม 92,492 ตัน คิดเป็น 2,335 กิโลกรัม/เนื้อที่ให้ผลผลิต (ตารางที่ 1) ทั้งนี้เกิดจากเกษตรกรได้มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่สวนไม้ผล เช่น เงาะ และมังคุดที่ไม่ได้คุณภาพ นาร้าง รวมทั้งบ่อกุ้งร้างมาปลูกปาล์มน้ำมันแทน เพราะปาล์มน้ำมันค่อนข้างให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าไม้ผลหลายชนิด ประกอบกับปัจจุบันโรงสกัดน้ำมันปาล์มขนาดใหญ่ที่จังหวัดชลบุรียังได้ขยายจุดรับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันไปยังอำเภอต่างๆของภาคตะวันออกด้วย ทำให้เกษตรกรไม่ต้องเสียค่าขนส่งในระยะไกลเหมือนที่ผ่านมา ทำให้การขยายพื้นที่ปลูกในภาคตะวันออกจึงยังมีอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันในปี 2551-2555 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ส่งเสริมเพื่อขยายฐานการผลิตปาล์มน้ำมันในเขตปฏิรูปที่ดินพื้นที่ 7 จังหวัดภาคตะวันออก ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด ระยอง ปราจีนบุรี และสระแก้ว ซึ่งในเบื้องต้นได้เตรียมแผนพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในแหล่งปลูกเดิม จำนวน 18 ตำบล เนื้อที่ 10,600 ไร่ และเพิ่มพื้นที่ปลูกใหม่ใน 40 ตำบล เนื้อที่ 39,400 ไร่ รวม 50,000 ไร่ เกษตรกร 2,500 ราย อย่างไรก็ตามสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้วิเคราะห์ความเหมาะสมทางกายภาพของภาคตะวันออกแล้ว พบว่า ยังมีพื้นที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันอีกมาก ซึ่งจังหวัดที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือ จันทบุรี มีพื้นที่มากถึง 1,807,853 ไร่ รองลงมา ได้แก่ ปราจีนบุรี มีพื้นที่เหมาะสม 648,111 ไร่ ตราด มีพื้นที่เหมาะสม 434,971 ไร่ สระแก้ว มีพื้นที่เหมาะสม 88,298 ไร่ และฉะเชิงเทรา มีพื้นที่เหมาะสม 3,675 ไร่ เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ของ

เกษตรกรในการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพ และสามารถสร้างรายได้เลี้ยงครอบครัวอย่างยั่งยืน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2556 : ออนไลน์) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ปี 2547-2572 ในการขยายพื้นที่ปลูกไปยังภาคต่างๆของประเทศไทย เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาลในการเพิ่มความมั่นคงทางด้านพลังงานให้กับประเทศ ทั้งสิ้น 10 ล้านไร่ ภายในปี 2572 จากพื้นที่มีศักยภาพทั้งสิ้น 20 ล้านไร่ (ศิริวรรณ และ สุดารัตน์, 2547)

สำหรับความต้องการใช้ภายในประเทศในปี 2556 พยากรณ์โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เดือนมิถุนายน 2556 คาดว่ามีปริมาณรวมทั้งสิ้น 1.69 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1.56 ล้านตัน ของ ปี 2555 ร้อยละ 7.70 โดยในจำนวนดังกล่าว ใช้เพื่อการบริโภคปริมาณ 999,237 ตัน และใช้เพื่อผลิตไบโอดีเซล (B₁₀₀) ประมาณ 680,000 ตัน และจากความต้องการใช้น้ำมันปาล์มผลิตเป็นพลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับปี 2555 ประกอบกับสต็อกน้ำมันปาล์มคงเหลืออยู่ในระดับสูง ปี 2556 คาดว่าปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบ 385,144 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 307,386 ตัน ของปี 2555 ร้อยละ 25.30 สำหรับราคาผลปาล์ม น้ำมันและน้ำมันปาล์มในปี 2556 คาดว่าจะอยู่ระดับ 4.00-4.50 บาท/กิโลกรัม และน้ำมันปาล์มดิบเคลื่อนไหวตามราคาตลาดโลกที่กิโลกรัมละ 23.00-27.00 บาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556 : ออนไลน์)

ตารางที่ 1 เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ของปาล์มน้ำมัน ปี 2554-2556 (ปี 2556 พยากรณ์ไตรมาส 1 มีนาคม 2556)

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)			เนื้อที่ให้ผลผลิต (ไร่)			ผลผลิต (ตัน)			ผลผลิต/เนื้อที่ให้ผล (กิโลกรัม)		
	2554	2555	2556	2554	2555	2556	2554	2555	2556	2554	2555	2556
รวมทั้งประเทศ	4,175,566	4,315,725	-	3,747,163	3,982,623	4,094,842	10,776,848	11,326,660	12,023,606	2,876	2,844	2,936
ภาคเหนือ	25,445	29,318	-	7,036	18,326	23,777	4,997	10,560	13,005	710	576	547
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	78,396	102,778	-	47,049	75,598	93,621	64,329	100,860	115,492	1,367	1,334	1,234
ภาคกลาง (รวมภาคตะวันออก)	490,816	517,496	-	401,986	442,169	471,139	1,058,007	1,144,790	1,260,645	2,632	2,589	2,676
ภาคใต้	3,580,909	3,666,133	-	3,291,092	3,446,530	3,506,305	9,649,515	10,070,450	10,634,464	2,932	2,922	3,033
1) ปราจีนบุรี	5,643	8,548	-	706	706	2,264	750	790	1,654	1,062	1,119	731
2) ฉะเชิงเทรา	14,991	16,655	-	14,766	16,260	16,385	31,584	37,070	38,690	2,139	2,280	2,361
3) สระแก้ว	13,729	13,336	-	12,012	12,730	15,635	22,787	24,480	30,314	1,897	1,923	1,939
4) จันทบุรี	21,011	27,074	-	5,593	7,730	11,180	12,215	16,990	24,744	2,184	2,198	2,213
5) ตราด	68,236	71,482	-	67,268	71,170	75,205	168,574	188,120	212,776	2,506	2,643	2,829
6) ระยอง	27,279	27,720	-	18,047	19,330	20,297	53,997	57,890	63,085	2,992	2,995	3,108
7) ชลบุรี	86,614	94,404	-	79,755	82,050	87,223	239,664	251,650	276,183	3,005	3,067	3,166
รวม 7 จังหวัด ภาคตะวันออก	33,929	37,031	-	28,307	29,997	32,598	75,653	82,427	92,492	2,255	2,318	2,335

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556 : ออนไลน์